

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 8

van **ROOSMARIJN BECKERS**

datum: 27 september 2021

---

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Inspectie levensbeschouwelijke vakken - Islamitische godsdienst

Iets meer dan 77.000 leerlingen volgden vorig schooljaar het vak islamitische godsdienst in het Nederlandstalige onderwijs. Deze groep leerlingen behelst ondertussen 9,54 procent van alle leerlingen in het lager onderwijs en 6,9 procent in het secundair onderwijs. Ter vergelijking: tien schooljaren ervoor (2010-2011) was dat nog respectievelijk 6,0 procent en 3,8 procent. Het aantal leerlingen in de les islamitische godsdienst is in die periode in het lager onderwijs met 85% en in het secundair onderwijs met 90% gegroeid. Dit loopt natuurlijk evenredig met de demografische trend in veel West-Europese landen: het aantal moslims stijgt en dus ook de vraag naar islamitisch onderwijs.

Maar zoals ik de minister eerder meldde, is de kwaliteit van dat onderricht vaak zeer ondermaats. Klachten betreffende deze islamlessen gaan o.a. over eenzijdig letterlijke lezingen, een denigrerende kijk op 'ongelovigen', pure wetenschapsontkenning, het misprijzen van de Europese cultuur, het ontkennen van universele mensenrechten en specifiek vrouwenrechten, ... Naast de inhoudelijk erg bedenkelijke verklaringen, komen er ook redelijk wat grieven over het didactisch-pedagogisch handelen van islamleraren. Verder blijken heel wat leraren islam niet meteen bereid om te participeren aan gemeenschappelijke projecten in bijvoorbeeld het kader van de interlevensbeschouwelijke competenties (ILC's) omdat bepaalde onderwerpen te gevoelig liggen voor hen en/of hun leerlingenpubliek.

Deze kritiek wordt ook beaamd door verschillende externe experts. Bv. Filosofe Leni Franken (UAntwerpen) verwoordde het in een artikel [\[1\]](#) als volgt:

"De handboeken die het Centrum voor Islam Onderwijs aanraadt, geven een heel traditionele lezing van de islam, met veel aandacht voor de leer en juiste gedragingen. Moeilijke thema's zoals de verhouding tussen geloof en wetenschap komen amper aan bod. Zo staat er letterlijk dat 'de islam alles wat kennis, vrije meningsuiting in de weg staat, opgeheven heeft'. Dat klopt niet: bepaalde interpretaties van de islam eren die vrije meningsuiting zeker, andere totaal niet. 'De profeet Mohammed was altijd liefdevol en barmhartig in zijn handelingen tegenover andere mensen', staat er ook in. Elke geschiedkundige weet dat dat niet klopt. Mohammed trok op een gegeven moment zelf ten oorlog. Of een zin als: 'De mensen met een zwak geloof die niet nadenken over het leven in het hiernamaals of Allah minder gedenken, zijn meer geneigd om fouten te begaan.' Deze onzin hoort toch niet thuis op onze schoolbanken?"

In het antwoord op een vorige schriftelijke vraag die o.a. deze problematiek bevatte [\[2\]](#), stelde de minister als volgt:

"Ik stel vast dat de inspecteurs-adviseurs islamitische godsdienst, samen met de vanuit mijn contingent gedetacheerde adviseur, inspanningen doen om de kwaliteit van het islamonderwijs te verbeteren. In de vorige regeerperiode is een engagementsverklaring afgesloten met de Moslimexecutieve met het oog op het verhogen van de kwaliteit van het islamonderwijs. Deze focust zich in het bijzonder op het versterken van een kwaliteitsvolle opleiding en professionalisering van leerkrachten islam.

In de uitvoering van de engagementsverklaring spelen de inspecteurs-adviseurs Islam een belangrijke rol. Zij organiseren op regelmatige basis vormingsmomenten voor de leerkrachten islam, en soms ook voor een ruimere doelgroep (inspecteursadviseurs en leerkrachten van andere LBV, docenten lerarenopleiding,...). Een aantal voorbeelden van thema's: activerende werkvormen, polarisatie en radicalisering, empathische dialoog in kader van de interlevensbeschouwelijke competenties, de evolutieleer, diversiteit, euthanasie en abortus, geloof en wetenschap,...

Om de leraren islamitische godsdienst en de inspecteurs-adviseurs te ondersteunen, is tijdelijk een leraar gedetacheerd en als adviseur toegevoegd aan het korps van inspecteurs-adviseurs islamitische godsdienst. De ondersteuning bestaat o.m. uit het verzamelen, screenen, ontwikkelen en digitaal aanbieden van didactisch materiaal, en het organiseren van vormingen en bijscholingen."

1. Wat is zowel absoluut als proportioneel naargelang het aantal leerkrachten en leerlingen islamitische godsdienst de kostprijs van deze extra vorming vanuit de levensbeschouwelijke instantie voor het islamonderwijs?
2. Hoe verhoudt het vak islamitische godsdienst hier zich op dit vlak ten opzichte van het vak rooms-katholieke godsdienst?
3. Hebben de gedane vormelijke en financiële inspanningen ook al effectief het gewenste resultaat opgeleverd? Met andere woorden, is er al een monitoring en/of evaluatie gebeurd van de effecten van deze extra inspanningen en vormingen? Indien ja, hoe gebeurt deze monitoring en/of evaluatie en wat zijn hier de resultaten?
4. Kan de minister bij de desbetreffende erkende instantie voor het islamonderricht nagaan bij hoeveel leraren islamitische godsdienst ze het mandaat hebben stopgezet omdat dier onderricht niet overeenstemde met de principes van de democratische rechtstaat en/of inging tegen de verklaringen uit het EVRM, de UVRM, de internationale rechten van het kind en/of de verklaring inzake discriminatie op grond van godsdienst en overtuiging van de Verenigde Naties? Om hoeveel leerkrachten gaat het hier in de afgelopen tien jaar?
5. In hoeverre worden islamleraren die weigeren deel te nemen aan gemeenschappelijke projecten (bv. in het kader van de ILC's) omdat bepaalde onderwerpen te gevoelig liggen door het Centrum Islamonderwijs op het matje geroepen? Krijgen deze leraren een sanctie? Indien ja, waaruit bestaat die dan?
6. Omtrent de kwaliteit van handboeken is er in het algemeen al veel gediscussieerd, zowel in de media als in het parlement. Daartoe is door de minister een kwaliteitsalliantie in het leven geroepen die de handboeken en digitale leermiddelen in het Vlaamse onderwijs onder de loep zal nemen en waar nodig kan bijsturen. De focus gaat naar de invulboeken omdat daar het inhoudelijk niveau vaak ondermijnd wordt door marktprincipes. Maar in voorbeelden die ons bereiken^[3] en die in de inleiding worden aangehaald, gaat het inderdaad ook vaak over handboeken uit de lessen islam.

In hoeverre kunnen ze ook opgenomen worden door deze kwaliteitsalliantie of behoren leermiddelen van levensbeschouwelijke vakken niet tot de scope van deze werkgroep? Zijn er bv. hieromtrent mogelijke juridische bezwaren?

7. De kwaliteitsalliantie zal natuurlijk erg algemene beoordelingen en raadgevingen meegeven en niet ieder leermiddel van alfa tot omega uitpluizen. Bepaalde handboeken islam bevatten echter zodanig veel wetenschappelijke en historische kortzichtigheden en onjuistheden en andere zaken die incompatibel blijken met het Europese democratische mens- en wereldbeeld, dat hier de vraag rijst of de verantwoordelijke uitgevers en/of Centrum Islamonderwijs wel kwaliteitsvolle beoordelingen ter zake kunnen maken.

Acht de minister het opportuun om een onafhankelijke screening door derden van deze middelen in te stellen?

[1] "Vlaanderen worstelt met islamonderwijs", *De Morgen*, 12 april 2021, p. 8

[2] Schriftelijke vraag nr. nr. 180 van 27 januari 2021.

[3] Zie bv. ook voorbeelden die ik eerder gaf in schriftelijke vraag nr. 119 (2020-2021)

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 8 van 27 september 2021

van **ROOSMARIJN BECKERS**

1. Het is me niet geheel duidelijk wat de Vlaams volksvertegenwoordiger precies bedoelt met deze vraag en waaraan zij refereert met de 'extra vorming'. Ik beperk me hier dan ook tot de cijfers van de leerlingenaantallen en de leerkrachten islamitische godsdienst.

Leerlingen-aantallen Islam	Gewoon lager onderwijs	Buitengewoon lager onderwijs	Gewoon secundair onderwijs	Buitengewoon secundair ond.	totaal
	42.063	2.666	30.605	1.769	77.103
	9,5%	10,2%	6,9%	8%	

Bron: Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar '20-'21

Wat betreft het aantal leraren islamitische godsdienst verwijs ik naar de cijfers in bijlage 1. Wel dient hierbij opgemerkt te worden dat enkele leraren levensbeschouwing in meerdere onderwijsniveaus werkten tijdens het beschouwde schooljaar. Ze tikken per onderwijsniveau van tewerkstelling aan, wat leidt tot dubbeltellingen in de tabel.

2. In de onderstaande tabel vindt de Vlaams volksvertegenwoordiger het aantal leerlingen dat katholieke godsdienst volgt.

Leerlingen-aantallen Kath. Godsd.	Gewoon lager onderwijs	Buitengewoon lager onderwijs	Gewoon secundair onderwijs	Buitengewoon secundair ond.	totaal
	326.538	19.850	341.897	16.588	704.873
	74%	76%	76,8%	75,2	

Bron: Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, schooljaar '20-'21

Wat betreft het aantal leerkrachten katholieke godsdienst verwijs ik naar dezelfde bijlage 1. Zoals de Vlaams volksvertegenwoordiger weet, zijn de cijfers zeker wat katholieke godsdienst betreft, moeilijk vergelijkbaar gezien het grote marktaandeel van het katholieke onderwijsnet in ons onderwijsbestel.

3. De adviseur verzamelt na elke vorming feedback en rapporteert hierover aan de inspecteur-generaal van de onderwijsinspectie. Daaruit blijkt dat de vormingen positief onthaald worden. Alle leraren Islam worden ook gevraagd naar thema's waarover vormingsbehoefte bestaat.
4. Dergelijke gegevens zijn niet beschikbaar. Ik wil in deze context wel opmerken dat niet enkel de inspecteurs-adviseurs in dergelijke gevallen kunnen optreden. Binnen de huidige regelgeving, hebben ook directies de bevoegdheid om leraren levensbeschouwelijke vakken te beoordelen op hun algemeen functioneren. Om het pedagogisch functioneren te kunnen beoordelen, mag de directie de levensbeschouwelijke vakken ook bijwonen. Indien de directie vragen zou hebben bij de vakinhoudelijke aspecten, kan contact worden opgenomen met de betrokken inspecteur-adviseur. Als een directeur oordeelt dat het betrokken personeelslid – wat

de niet-vakinhoudelijke aspecten betreft – onvoldoende functioneert, kan hij een negatieve evaluatie opstellen. Ik heb de indruk dat niet alle directies zich bewust zijn van de mogelijkheden waarover zij op dit moment al beschikken.

5. Er hebben mij hierover geen signalen bereikt.
6. Zoals ik de Vlaams volksvertegenwoordiger in het antwoord op VOU 3897 heb meegegeven, is het niet de bedoeling dat de kwaliteitsalliantie specifieke leermiddelen onder de loep gaat nemen. Rond de vraag hoe leermiddelen de kwaliteit van het onderwijs kunnen ondersteunen worden verkennende gesprekken gevoerd met onder meer leraren, leerlingen en ouders, contentaanbieders zoals educatieve uitgeverijen, platformen als KlasCement, uitgevers van digitale methoden, de onderwijsverstrekkers, de lerarenopleidingen en onderwijswetenschappers, de Onderwijsinspectie, de VLOR, VSK, armoedeorganisaties... Na deze exploratieve fase verwacht ik een rapport dat de overeenkomsten, verschillen en mogelijke spanningsvelden in zienswijzen over de bevraagden heen bundelt. Ik wacht deze informatie af vooraleer te beslissen over verdere stappen.
7. We mogen niet vergeten dat de levensbeschouwelijke vakken worden onderwezen onder de godsdienstvrijheid. Dit betekent dat de overheid er niet regelend in kan optreden zoals dat bij andere vakken wel het geval is. En zelfs bij de andere vakken ben ik er geen voorstander van dat eender welke instantie in de plaats van leraren, die tenslotte professionals zijn, beslist welke handboeken al dan niet goed zijn. Ik geloof meer in een verdere professionalisering van de leraren islam zodanig dat zij een zelfstandig en professioneel oordeel kunnen vellen over welke leermiddelen het best geschikt zijn, aangepast aan de leerlingengroep.

BIJLAGE

[Aantal leerkrachten levensbeschouwing opgesplitst per onderwijsniveau, vak en ambt](#)